

TORNA MEGYE BÁNYÁSZATA

(projekt, kiállítás és konferencia)

Kovács Ágnes

A határon átnyúló pályázatok manapság reneszánszukat élik. Már a legkisebb településnek is esélye és lehetősége nyílik arra, hogy partnerként részt vegyen kisebb-nagyobb költségvetésű pályázatokban, amelyek mindkét pályázó felet kölcsönösen gazdagítják. Ilyen határon átnyúló pályázatnak köszönheti létrejöttét a Bányászati Múzeum Bódvavendégiben.

Ebben az alig 180 lelket számláló, az egykori Torna vármegyéhez tartozó faluban már az 1800-as években említés esik egy mészkőbányáról. Az 1910-es megnyitása óta folyik a kiváló minőségű mészkő kitermelése. A bánya mind a mai napig működik, és egyre nagyobb falatot harap ki az Alsó-hegy farkából, egyben megélhetést biztosít a falu és a környék lakosainak.

A mészkőbánya 110 éves története sok érdekességet rejt, amelyet immár egy múzeumban mutathatunk meg, valamint egy szakmai konferencia keretében tárhattunk a nyilvánosság elé.

A pályázatról

Bükkábrány testvérközséggel karöltve (ahol lignitet bányásznak) egy határon átnyúló pályázatnak köszönhetően valósult meg igyekezetünk egy bányászati múzeum megalapítására. Mindkét település kultúrájának szerves részét képezi az ipari örökség. Az Interreg V–A Szlovákia–Magyarország Együttműködési Program Kisprojekt Alapjának 2. pályázati felhívása által finanszírozott *MINE – Bányászati bemutató és tematikus programok a határ két oldalán* című projekt fő célja az volt, hogy elősegítse a szlovák–magyar határtérség kulturális örökségének megőrzését, védelmét és turisztikai célú fejlesztését. Bükkábrány község, mint fő pályázó, már számos nagyszerű rendezvényt tudhat maga mögött, ilyen a Jószerencse Háza régészeti és bányászati múzeum átadása Bükkábrányban, mely a korábbi bányász emlékházból kialakított és jelentősen kibővített *A vándorló bánya titka* címet viselő tárlatot rejt, amely nyolcezer év történelmébe ad betekintést. 2007-ben a bánya területén talált hétmillió éves mocsári ciprusokkal világhírű lett a település.

A tematikus napról és a konferenciáról

A múzeum ünnepélyes megnyitója előtt sok érdekes program várta a kicsiket és a nagyokat egyaránt. Tematikus nap keretében kézműves foglalko-

zást tartottunk, amely során kipróbálhatták a csuhéfonást, korongozást, íjászatot; volt kirakodóvásár, könyvvásár, fotókiállítás, énektanulás és hangszerbemutató. Mindez belefért egy szép délelőttbe, amit egy ízletes ebéd koronázott. Vendégeink voltak Bükkábrány község küldöttei, akikkel – mint fő pályázóval – közösen valósult meg a pályázat. Szalai Szabolcs, Bükkábrány polgármestere egy faragott Szent Borbála-szobrot ajándékozott a múzeumnak. Tudvalévő, hogy Szent Borbála a bányászok védőszentje, így a múzeumi tárlatban kiemelkedő helyet foglalhat el ez a szobor.

A múzeum ünnepélyes átadását egy szakmai konferencia előzte meg. Az előadók, Bodnár Mónika és Sári Katalin, valamint Lőrincz Árpád megismertették az érdeklődőkkel az egykori Torna és Gömör vármegye bányászatát, Kovács Ágnes beszélt a vendégi kőbánya történetéről, Halmai György pedig a bükkábrányi bánya történetét foglalta össze.

Az eredeti épület

A múzeumról

A régi iskolaépület udvarában, a kidőlt-bedőlt egykori istálló új rendeltetést kapott: bányászati múzeum lett belőle. Ugyan anyagi javak a sikeres pályázat ellenére is csak korlátozottan álltak rendelkezésre, ám szemmel láthatóan a lehető legtöbbet sikerült kihozni a romos házból. Az épület költséghatékony felújítása tehát nagy kihívást jelentett a községnek, ám megtölteni azt a rendeltetésének megfelelő tartalommal szintén fejtörést okozott. Hiszen miféle gyűjteményt tudnánk benne elhelyezni? Egyáltalán, egy közösséges kőfejtő kapcsán miért kell múzeumot alapítani? Amikor megkapargattuk a felszínt, alatta – nem csak az itt élők számára – értékes információkra, dokumentumokra leltünk.

A két kicsi helyiséget a lehető leghatékonyabban igyekeztünk berendezni. Kihasználunk minden sarkot, minden falfelületet, minden ablakpárkányt, sőt még az ablaküveget is annak érdekében, hogy

a múzeumot minél érdekesebben, minél látványosabban megtöltjük tartalommal. Az első teremben a bánya történetét 1945-ig követhetjük nyomon, a másik szobában pedig már a 2. világháborútól napjainkig sorjáznak az események. A falra tapétázott időrendi sorrendet kinagyított archív felvételek és napjainkban készült fotók keretezik, valamint óriás posztereken is látható a bánya madártávlatból vagy a falu lakóinak szemszögéből készült fotó segítségével.

Bódvavendégi hivatalos honlapján, a *Turizmus* menüpontra kattintva (obec-hostovce.sk/hu/banyaszati-muzeum-bodvavendegiben/) részletesen is olvasható a bánya története, melyhez az adatokat jelen írás szerzője gyűjtötte össze. Nagy segítségére voltak a településről Balázs Éva és Balázs Róbert, valamint Saláta Ferenc és Béres Anna. A falu lakosai egyre-másra hozták a különféle tárgyakat, eszközöket, a bányászathoz szükséges, egykor használt szerszámokat, műszereket, védőöltözetet, de akadt még egy doboz Kossuth és Taras Bul'ba cigarettá is. A miskolci Herman Ottó Múzeum gyűjteményében őrzött archív fotókból készült reprodukciókat, valamint a bánya jelenlegi üzemeltetőjétől, a kassai Ametys Kft.-től kapott felvételeket képfaltapétaként tettük látványossá. A kiállítás kurátora e sorok írója volt. A jövőbeni tervek között szerepel még egy bányászati géppark létesítése is.

A 2021. július 17-én nyílt Bódvavendégi Bányászati Múzeum igény szerint látogatható, amennyiben az érdeklődők előzetesen bejelentkeznek a 00421 907 471 691-es telefonszámon.

Bányászati Múzeum

A mészköbánya termékei

Bányatörténet évszámokban

Karbidlámpák